

UKJ-hankkeen suunnitteluvaiheen 2013 raportti

UKJ-toteutushankkeen rahoitushakemus

Tammi - helmikuu	Kehityspäällikkö Ari Ahlqvist aloitti työnsä, rekrytoinnit
Maaliskuu	Tietojärjestelmäasiantuntijat Petteri Kivimäki ja Minna Kivinen aloittivat työnsä Projektin muodostaminen: projektisuunnitelman laatiminen, työpakettien jakaminen, resurssien jakaminen, vaatimusmäärittelyn rakenteen suunnittelu, työpakettien aikataulujen laatiminen Kiwi-työskentelyalustan rakentaminen: vaatimusmäärittelyn dokumenttien kuvauspohjat, vaatimusmäärittelyn rakenteen muodostaminen Vaatimusmäärittelyjen laatimisen aloittaminen aineistojen käytöhallinnan toimintokokonaisuudesta
Huhtikuu	Tietojärjestelmäasiantuntija Maarit Tuomisto aloitti työnsä Työpakettien aikataulujen laatiminen kuvailun ja kokoelmien hallinnan – toimintokokonaisuudelle Vaatimusmäärittelyn toiminta-arkkitehtuuriin kuuluvien kuvausten laatiminen Vaatimusmäärittelyn tieto-arkkitehtuuriin kuuluvien kuvausten laatiminen Avoimen lähdekoodin järjestelmien kartoittamisen aloittaminen Muiden tietojärjestelmähankkeiden kartoittaminen Kuvausten ja dokumenttien katselmointi projektiryhmässä
Toukokuu	Tietojärjestelmäasiantuntija Olli Niinivaara aloitti työnsä Työpakettien aikataulujen laatiminen työpaketeille TP15 Tietovarantojen suunnittelu ja TP 18 Yhteentoimivuus muodostumassa olevan järjestelmäkokonaisuuden kanssa Vaatimusmäärittelyn toiminta-arkkitehtuuriin kuuluvien kuvausten laatiminen Vaatimusmäärittelyn tieto-arkkitehtuuriin kuuluvien kuvausten laatiminen Kuvausten ja dokumenttien katselmointi projektiryhmässä
Kesäkuu	Tietojärjestelmäasiantuntija Kaisa Hypén aloitti työnsä UKJ-seminaarin järjestäminen 6.6.2013, asiantuntijaryhmien kokoaminen Vaatimusmäärittelyn toiminta-arkkitehtuuriin kuuluvien kuvausten laatiminen Vaatimusmäärittelyn tieto-arkkitehtuuriin kuuluvien kuvausten laatiminen Avoimen lähdekoodin järjestelmien kartoittaminen Kuvausten ja dokumenttien katselmointi projektiryhmässä
Heinäkuu – elokuu	Vaatimusmäärittelyjen katselmuksien aloittaminen asiantuntijaryhmien kanssa Vaatimusmäärittelyn toiminta-arkkitehtuuriin kuuluvien kuvausten laatiminen Vaatimusmäärittelyn tieto-arkkitehtuuriin kuuluvien kuvausten laatiminen Avoimen lähdekoodin järjestelmien kartoittaminen Kuvausten ja dokumenttien katselmointi projektiryhmässä
Syyskuu	Tutustumisvierailu Libris XL-projektiin Tukholmassa 2.9.-3.9. Vaatimusmäärittelyn toiminta-arkkitehtuuriin kuuluvien kuvausten laatiminen Vaatimusmäärittelyn tieto-arkkitehtuuriin kuuluvien kuvausten laatiminen Vaatimusmäärittelyn tietojärjestelmäarkkitehtuuriin kuuluvien kuvausten laatiminen Kuvausten ja dokumenttien katselmointi projektiryhmässä sekä asiantuntijaryhmien kanssa
Lokakuu	Hankesuunnitelman ja rahoitushakemuksen 2014 – 2016 laatiminen Vaatimusmäärittelyn toiminta-arkkitehtuuriin kuuluvien kuvausten laatiminen Vaatimusmäärittelyn tieto-arkkitehtuuriin kuuluvien kuvausten laatiminen Vaatimusmäärittelyn tietojärjestelmäarkkitehtuuriin kuuluvien kuvausten laatiminen Kuvausten ja dokumenttien katselmointi projektiryhmässä sekä asiantuntijaryhmien kanssa Järjestelmän tietoturva-vaatimusten laatiminen Valittujen avoimen lähdekoodin järjestelmien käytännön testaus

Kirjastoverkkopalvelut

	UKJ-työpajan järjestäminen Kirjastoverkkopäivillä 23.-24.10. Helsingissä Kuali Days UK -tapahtuma Lontoossa 29.10.-30.10.
Marraskuu	Vaatusmäärittelyn toiminta-arkkitehtuuriin kuuluvien kuvausten laatiminen Vaatusmäärittelyn tieto-arkkitehtuuriin kuuluvien kuvausten laatiminen Vaatusmäärittelyn tietojärjestelmäarkkitehtuuriin kuuluvien kuvausten laatiminen Kuvausten ja dokumenttien katselmointi projektiryhmässä sekä asiantuntijaryhmien kanssa Järjestelmän tietoturva vaatimusten laatiminen Valittujen avoimen lähdekoodin järjestelmien käytännön testaus Kuali Days 2013 -tapahtuma San Diegossa 18.11.-21.11. Autentikointiseminaarin järjestäminen korkeakoulujen IT-asiantuntijoiden kanssa
Joulukuu	Vaatusmäärittelyn yhteen kokoaminen Toteutushankkeen hankesuunnitelman 2014-2016 viimeisteleminen

Hankkeen suunnitteluvaiheen tehtävät

Suunnitteluprojektin varsinainen tehtävä on hankittavan uuden kirjastojärjestelmän määrittely valmisteluraportin pohjalta. Vaatusmäärittelyn ja projektisuunnitelman lähtökohtana on ollut, että hankittavaa järjestelmää ei hankita sellaisenaan kolmannelta osapuolelta, vaan järjestelmä koostuu useista rajapintojen kautta toisiinsa liittyvistä osista. Osat voidaan tarvittaessa hankkia eri lähteistä, teettää tai tehdä itse, ja uusia yksitellen.

Suunnitteluprojektissa on tehty järjestelmän laaja kuvaus (vaatusmäärittely) sekä toteutusvaiheen hankesuunnitelma. Suunnitelmia tarkennetaan vielä loppuvuoden 2013 aikana. Vaatusmäärittelyn työskentelyalustana on Kansalliskirjaston wiki-sivusto (työskentelysivujen osoitteet ovat

<https://www.kiwi.fi/display/ukjsuunnittelu> ja <https://www.kiwi.fi/display/ukjkuvaus>).

Uuden järjestelmän laaja kuvaus (vaatusmäärittely)

Valmisteluvaiheessa on lähdetty siitä, että uusi kirjastojärjestelmä on moduulirakenteinen ja perustuu avoimen lähdekoodin käyttöön. Tämän vuoksi perinteinen, kaupallisen tuotteen ostamiseen tähdätty vaatusmäärittely ei ole riittävä.

Vaatusmäärittely on tehty noudattaen kokonaisarkkitehtuurimallia ja se sisältää järjestelmän toiminnallisen sekä teknisen rakenteen kuvauksen. Kokonaisarkkitehtuurimallin mukaisesti on tuotettu tai tuotetaan toiminta-, tieto-, tietojärjestelmä- ja teknologia-arkkitehtuurikuvaukset.

Vaatusmäärittelyä on tehty seuraavista toimintakokonaisuuksista: hankinta ja elinkaaren hallinta, kuvailu ja kokoelmienhallinta sekä aineistojen käytön hallinta. Toimintokokonaisuuksien yhteisiä kuvauksia ovat mm. järjestelmänhallinnan ja tilastoinnin ja raportoinnin kuvaukset.

Vaatusmäärittelyjen laatiminen on aloitettu keväällä 2013 toiminnallisista kuvauksista, dokumenttien kuvaustavaksi valittiin käyttäjätarinat. Valmistuneet käyttäjätarinadokumentit on hyväksytty projektiryhmässä ja lopullisesti kirjastojen asiantuntijoista koostuvissa asiantuntijaryhmissä. Toiminnallisten kuvausten rinnalla on laadittu tietoarkkitehtuurikuvauksia, joiden pohjalta tietojärjestelmäkuvaukset laaditaan.

Vaatusmäärittelyyn sisältyvät toiminnallisten kuvausten lisäksi kuvaukset järjestelmään toteutettavista rajapinnoista, standardeista, tietoturva vaatimuksista, selvityksen hankkeeseen liittyvistä juridisista kysymyksistä sekä muista yleisistä järjestelmälle asetetuista vaatimuksista.

Kirjastoverkkopalvelut

Vaatimusmäärittely sisältää myös hankkeen rajaukset sekä liittymisen muuhun järjestelmäkokoaisuuteen ja tietovarantoihin.

Koska järjestelmän toteuttamistavaksi on valittu avoimen lähdekoodien ratkaisut, ei suunnitteluvaiheessa vielä ole ollut järkevää laatia tarkkoja tietojärjestelmäkuvauksia vaan pääpainopiste on ollut toiminnallisten määritysten ja tietomallien kuvaamisessa sekä avoimen lähdekoodin ratkaisujen valinnassa. Tietojärjestelmä- ja teknologia-arkkitehtuurikuvaukset tarkennetaan, kun vaatimusmäärittelyä on verrattu tarkasti valittuihin avoimen lähdekoodin ratkaisuihin.

Loppuvuoden 2013 aikana vaatimusmäärittelyn toiminnalliset kuvaukset ja tietomallikuvaukset viimeistellään ja hyväksytetään asiantuntijaryhmissä.

Avoimen lähdekoodin ohjelmistojen ja muiden hankkeiden kartoitus

Vaatimusmäärittelyn lisäksi on tuotettu seuraavat kartoitukset, joita on käytetty hyödynnettävissä olevien avoimen lähdekoodin järjestelmien arviointiin:

- avoimen lähdekoodin kirjastojärjestelmien kartoitus
- muiden hyödynnettävissä olevien avoimen lähdekoodin ohjelmistojen kartoitus
- muualla käynnissä olevien kirjastojärjestelmähankeiden kartoitus.

Valitut avoimen lähdekoodin ratkaisut käydään läpi verraten niitä laadittuun vaatimusmäärittelyyn ja arvioidaan toteutuksen vaatimia työmääriä sekä suunnitellaan toteuttamisratkaisuja.

Hankkeen toteutusvaiheen hankesuunnitelma

UKJ-hankkeen monivuotista toteutusvaihetta varten on laadittu hankesuunnitelma (projektisuunnitelma), joka sisältää toteutusvaiheen kuvauksen, vaiheistuksen sekä siihen liittyvän aikataulutuksen ja resurssitarpeiden määrittelyn. Koska hanke on asiakasorganisaatioiden kanssa yhteistyössä toteutettava iteratiivinen prosessi, sen aikana suunnitelmat täsmeytyvät.

Hankesuunnitelma sisältää koko hankkeen toteutuksen, mutta vuoden 2014 painopistealueet on kuvattu tarkimmin. Vuoden 2014 painopistealueita ovat palveluväylän ja metatietovarannon rakentaminen ja sekä aloitetaan Quali OLE:n sovittaminen UKJ:n tarpeisiin. Hankesuunnitelmaa tarkennetaan loppuvuoden 2013 aikana, kun valittuja avoimen lähdekoodin ratkaisuja on tutkittu yksityiskohtaisemmin.